

**VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA**

IZVJEŠĆE O PROVEDBI

**"PROJEKTA RESOCIJALIZACIJE OVISNIKA O DROGAMA KOJI
SU ZAVRŠILI NEKI OD PROGRAMA REHABILITACIJE I
ODVIKAVANJA OD OVISNOSTI U TERAPIJSKOJ ZAJEDNICI ILI
ZATVORSKOM SUSTAVU TE OVISNIKA KOJI SU U
IZVANBOLNIČKOM TRETMANU I DUŽE VRIJEME STABILNO
ODRŽAVAJU APSTINENCIJU I PRIDRŽAVAJU SE PROPISANOG
NAČINA LIJEČENJA"**

ZA 2016. GODINU

Zagreb, svibanj 2017.

SADRŽAJ

UVOD.....	3
1. Ured za suzbijanje zlouporabe droga.....	4
2. Ministarstvo zdravstva.....	13
3. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.....	13
4. Hrvatski zavod za zapošljavanje.....	14
5. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta	19
6. Ministarstvo pravosuđa-Uprava za zatvorski sustav.....	19
7. Ministarstvo znanosti i obrazovanja	20
8. Financijska sredstva utrošena iz Državnog proračuna za 2015. za provedbu projekta Resocijalizacije.....	21
9. Analiza učinaka provedenih mjera Projekta resocijalizacije.....	22
10. Zaključak.....	24

UVOD

Ured za suzbijanje zlouporabe droga, kao koordinativno stručno tijelo Vlade Republike Hrvatske, sukladno predviđenim mjerama iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana i u suradnji s imenovanim predstavnicima mjerodavnih ministarstava i institucija, izradio je "Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama koji su završili neki od programa rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu te ovisnika koji su u izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja" koji je usvojila Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 19. travnja 2007. godine.

Navedeni projekt temelji se na dvije osnovne sastavnice, a to su: prekvalifikacija i doškolovanje te poticanje zapošljavanja liječenih ovisnika, kao jedni od najznačajnijih oblika njihove socijalne reintegracije. Osnovni cilj ovog Projekta je sustavno i trajno rješavanje pitanja društvene reintegracije ovisnika nakon uspješno završenog tretmana, rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici, penalnom sustavu ili zdravstvenoj ustanovi putem stvaranja adekvatnog modela resocijalizacije ovisnika o drogama u zajednici.

Postupci uključivanja ovisnika u program školovanja i zapošljavanja precizno su opisani u Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama koji je kao zaseban dokument usvojila Vlada Republike Hrvatske 27. rujna 2007. godine.

Temeljem Projekta resocijalizacije i Protokola Ured za suzbijanje zlouporabe droga određen je za koordinatora u provedbi Projekta te je između ostalog zadužen za praćenje i unapređenje provedbe Projekta te izradu godišnjih Izvešća o provedbi Projekta i davanje prijedloga za nadopune istog. Najvažniju ulogu u provedbi mjera na lokalnoj razini imaju područne službe Zavoda za zapošljavanje i centri za socijalnu skrb.

Područne službe Hrvatskog zavoda za zapošljavanje provode mjere za poticanje zapošljavanja usmjerene na osjetljive skupine nezaposlenih osoba među kojima su i liječeni ovisnici o drogama.

Drugi ključni nositelji na lokalnoj razini su Centri za socijalnu skrb koji su na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (županija/gradova) zaduženi za informiranje ovisnika iz ciljane skupine o svim mogućnostima za uključivanje u Projekt resocijalizacije, praćenje individualnog programa resocijalizacije te pružanje drugih oblika socijalne skrbi i potpore ovisnicima tijekom procesa resocijalizacije. Kako bi se olakšala dostupnost Projekta ciljanim skupinama iz ovih ustanova imenovani su koordinatori za provedbu Projekta koji su zaduženi za pružanje informacija o mjerama iz Projekta te pružanje psihosocijalne podrške ovisnicima koji se žele uključiti Projekt. Popis koordinatora se redovito ažurira i objavljuje na Internet stranici Ureda za suzbijanje zlouporabe droga www.drogeiovisnosti.gov.hr.

U vezi s tim, a s ciljem poticanja što uspješnijeg zapošljavanja liječenih ovisnika, Vlada Republike Hrvatske je na prijedlog Ureda u Godišnje planove za poticanje zapošljavanja i

Nacionalne planove za poticanje zapošljavanja, kao i u Programe poticanja malog i srednjeg poduzetništva **uvrstila liječene ovisnike kao jednu od ciljanih skupina**. Produženjem primjene Nacionalnog plana nastavlja se s provođenjem postojećih mjera, uz redefinirane kriterije za olakšano korištenje pojedinih mjera iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Hrvatski zavod za zapošljavanje zadužen je za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja Vlade Republike Hrvatske, a dio tih mjera odnosi se upravo na skupine teže zapošljivih osoba među kojima su i nezaposlene osobe liječeni ovisnici. Te mjere uključuju sufinanciranje zapošljavanja, sufinanciranje i financiranje obrazovanja za potrebe tržišta rada, te uključivanje u javne radove. Mjere definirane Nacionalnim planom za poticanje zapošljavanja su temelj za olakšavanje pristupa otvorenom tržištu rada nezaposlenim osobama.

Ministarstvo poduzetništva i obrta¹, kao partnerska institucija na provedbi mjera ovoga projekta, sudjeluje sukladno svojim zakonskim nadležnostima, definiranim Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva (Narodne novine br. 29/2002, 63/2007, 53/2012 i 56/2013).

Tijekom 2015. sva nadležna ministarstva i ostala državna tijela sukladno svojim ovlastima i odgovornostima navedenim u Projektu i Protokolu provodila su projektne aktivnosti s ciljem resocijalizacije i društvene reintegracije rehabilitiranih ovisnika o drogama, a s ciljem unaprjeđenja provedbe Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama.

1. Ured za suzbijanje zlouporabe droga

Sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama, Ured za suzbijanje zlouporabe droga je **tijekom 2016. godine** kontinuirano pratio provedbu Projekta resocijalizacije te o svim mjerama, programima i novostima vezanim uz Projekt obavještavao nadležna državna tijela i nositelje mjera iz Projekta na nacionalnoj i lokalnoj razini te organizacije civilnog društva.

Nastojeći putem aktivnosti koordinacije i suradnje unaprijediti provedbu istog, Ured je kontinuirano davao prijedloge za nadopunu Projekta, predlagao mjere za poticanje zapošljavanja te davao prijedloge za poboljšanje provedbe cjelokupnog Projekta resocijalizacije kako na Nacionalnoj tako i na lokalnoj razini.

Tijekom 2016. godine provedene su sljedeće aktivnosti:

1. Ured je kontinuirano pružao stručnu pomoć i podršku udrugama koje su ostvarile financijsku potporu za projekte resocijalizacije te samostalno i uz pomoć vanjskih stručnjaka pratio i evaluirao provedbu tih projekata, a u okviru objedinjenog Natječaja u kojem su sredstva objedinili Ured, Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo pravosuđa objavljenog 08. srpnja 2016. jedno od prioriternih područja je i resocijalizacija ovisnika te intervencije u zatvorskom sustavu.

¹ U tekstu se koriste nazivi Ministarstava koji su bili važeći u 2015. godini.

2. Ured je o novostima i aktivnostima u vezi Projekta redovito obavještavao javnost putem objave na Internet stranici, pozivanjem predstavnika javnih medija, a o Projektu resocijalizacije govorilo se i u radijskim i televizijskim emisijama u kojima su sudjelovali predstavnici Ureda, a ažuriran je itekst letka o Projektu resocijalizacije koji je dostupan na internet stranici Ureda; <https://drogeiovisnosti.gov.hr/o-uredu/djelokrug/ovisnosti-i-vezane-teme/droge-i-ovisnost/publikacije/za-lijecene-ovisnike/letak-o-projektu-resocijalizacije-2015/1123>
3. Ured je u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvom pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav te Hrvatskim zavodom za zapošljavanje kontinuirano predlagao dodatne mjere za školovanje liječenih ovisnika. Mjere su se predlagale temeljem redovitog praćenja provedbe Projekta te temeljem zaključaka s edukacija.
4. Ured je od svih nadležnih ministarstava i ustanova zaduženih za provedbu Projekta resocijalizacije prikupio podatke i u travnju 2016. izradio Izvješće o provedbi Projekta za 2015. godinu koje će u sklopu redovitog godišnjeg Izvješća o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga za 2015. godinu biti upućeno Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru.
5. U sklopu Konferencije s međunarodnim sudjelovanjem pod nazivom "Izazovi na području ovisnosti – imamo li prave odgovore?", (Trogir, od 10.-12. listopada 2016.), u organizaciji Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ministarstva zdravstva i Euro-TC, uz stručnu podršku Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske jedna od tema je bila i Koncept oporavka: smanjenje društvene stigmatizacije i unaprjeđenje tretmana, rehabilitacije i resocijalizacije ovisnika. U okviru ove teme predstavljeni su ključni rezultati evaluacije Projekta resocijalizacije ovisnika - izazovi i postignuća, a rasprava je vođena oko nekoliko ključnih tema kao što su: Koliko je važna socijalna reintegracija u cjelokupnom tretmanu osoba koje zlouporabe droga te na koji način promijeniti gledanje na koncept oporavka gdje se fokus premješta na pojedinca i njegove ključne potrebe. Zaključeno je da koncept oporavka traži multidisciplinarni pristup i promjenu percepcije stručnjaka o konceptu oporavka koji se ozbiljno treba razmotriti u budućnosti.
6. Okrugli stol s gospodarstvenicima na temu: „Resocijalizacija liječenih ovisnika o drogama - zapošljavanje i uključivanje na tržište rada“, u organizaciji Ureda za suzbijanje zlouporabe droga i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, održan je 30. studenoga 2016. u Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta. Na istom je istaknuta mogućnost da se liječeni ovisnici uvrste u programe koji se financiraju iz Europskog socijalnog fonda (ESF), temeljem Operativnog programa učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. godine te da se pokušaju iznaći i druge mogućnosti senzibiliziranja i motiviranja poslodavaca za zapošljavanje liječenih ovisnika. Predložene su neke mogućnosti senzibiliziranja i motiviranja poslodavaca za zapošljavanje korisnika Projekta, uključujući prijedlog uspostave Natječaja za poslodavce koji zapošljavaju ovu skupinu korisnika, po uzoru na slične natječaje, npr. Ključna razlika koja je bila namijenjena poslodavcima u cilju sprječavanja spolne, dobne, etničke i opće diskriminacije. S tim u vezi istaknuto je kako i javne ustanove te poduzeća koja su u državnom vlasništvu trebaju zapošljavati liječene ovisnike te na

taj način svojim primjerom potaknuti veći senzibilitet za zapošljavanje ove ciljne skupine.

7. Sukladno Uredbi o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2016., Ured je u suradnji s Ministarstvom zdravstva i Ministarstvom pravosuđa objavio zajednički natječaj za prijavu projekata/programa udruga i zdravstvenih organizacija za financijsku potporu iz sredstava Državnog proračuna iz dijela prihoda od igara na sreću u 2016. godini. Sukladno ovom Natječaju financijske potpore bile su raspoložive između ostalih i za:Projekte resocijalizacije ovisnika i intervencije u zatvorskom sustavu. Za programe koji su se provodili tijekom 2016. od strane Ureda dodijeljena su financijska sredstva u ukupnom iznosu od 600.000,00 kuna za 5 projekata udruga, dok od strane Ministarstva pravosuđa dodijeljen je iznos od 129.808,00 kuna za 1 projekt udruge koja provodi projekt resocijalizacije. Sveukupno dodijeljena sredstva iznose 729.808,00 kuna za 6 projekata udruga koje su provele projekte resocijalizacije. Osim navedenog, usluge u području resocijalizacije pružile su i udruge koje nisu financirane od strane navedenih tijela (Tablica 1.a). Usluge koje su udruge pružale u sklopu svojih projekata uglavnom se odnose na informiranje o Projektu resocijalizacije, savjetovanje, edukacije, individualni i grupni rad, grupe samopomoći, psihosocijalnu rehabilitaciju s ciljem bolje reintegracije u društvo, socijalno uključivanje te pomoć pri zapošljavanju. Udruge koje su financirane od strane Ureda i Ministarstva pravosuđa pružile su pomoć u resocijalizaciji za ukupno 340 liječena ovisnika od toga za 294 muškaraca i 46 žena (Tablica 1.), dok udruge koje nisu financirane od strane Ureda i Ministarstva pružile su usluge za ukupno 1140 ovisnika i to 1005 muškarac i 135 žena (Tablica 1a.) te je ukupan broj liječenih ovisnika kojima su usluge u resocijalizaciji pružile udruge u 2016. je bio **1264** od toga **1128 muškaraca i 136 žena**. To u odnosu na 2015. godinu kada su udruge pomoć u resocijalizaciji pružile za 1344 liječenih ovisnika predstavlja smanjenje od 6,0%. Najveći broj usluga koje su te udruge pružile ovisnicima u procesu njihove resocijalizacije odnosio se na informiranje o Projektu i na ostale oblike pomoći u resocijalizaciji (informiranje 890 korisnika i za ostale oblike pomoći u resocijalizaciji 545 korisnika), pružanje psihosocijalne podrške za 403 ovisnika i školovanje za 230 ovisnika. Pomoć pri zapošljavanju i/ili samozapošljavanju je pružena za 133 ovisnika, dok je za 37 ovisnika pružena usluga pomoći u stanovanju odnosno prihvat nakon završenog liječenja ili izdržane zatvorske kazne (Tablica 2.).

8. Pri Uredu je 2007. godine ustrojena Informatička baza podataka o Projektu koja se sastoji od **Zbirke osobnih podataka o korisnicima projekta** – radi praćenja i evaluacije individualnog programa resocijalizacije i posebnog **linka na internetskoj stranici Ureda** gdje se nalaze sve relevantne informacije o Projektu. **U 2016. godini** u Zbirku osobnih podataka osoba koje su uključene u projekt resocijalizacije pristiglo je ukupno **57 obrazaca**. Prema pristiglim obrascima za područne službe zavoda za zapošljavanje (22), terapijskih zajednica, ustanova socijalne skrbi i zatvorskih ustanova (34) i službi za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti (1), u Projekt resocijalizacije se u 2016. godini uključilo **57 osoba**, od toga **47 muškaraca i 10 žena**. Profesionalno usmjeravanje izvršeno je za **21** osobu, u školovanje je uključeno **9** osoba, a **15** osoba ostvarilo je zaposlenje.

Tablica 1. Udruge i projekti resocijalizacije koje je financirao Ured za suzbijanje zlouporabe droga i Ministarstvo pravosuđa u 2016. godini te broj korisnika obuhvaćenih projektom prema spolu.

Naziv udruge	Naziv projekta	Financirani od Ureda i Ministarstva pravosuđa	Dodijeljen iznos	Ukupan broj korisnika projekta	Muškarci	Žene
Liga za prevenciju ovisnosti	Novi Level	Ministarstvo pravosuđa	129.808,00	17	16	1
Udruga za pomoć ovisnicima „Vida“ Rijeka	„MOZAIK“ – integrirane usluge Resocijalizacijskog centra	Ured	145.000,00	62	47	15
Humanitarna organizacija „Zajednica Susret“	Novi početak	Ured	120.000,00	109	83	26
Udruga Institut Pula	Premosnica	Ured	120.000,00	58	58	-
Udruga apstinenata za pomoć pri resocijalizaciji „Porat“	Uključi se	Ured	115.000,00	13	10	3
Udruga za kreativni socijalni rad	Uključi se, zaslužio si	Ured	100.000,00	81	80	1
UKUPNO			729.808,00	340	294	46

Tablica 1.a. Udruge i projekti resocijalizacije koje **nisu** financirane od strane Ureda za suzbijanje zlouporabe droga i Ministarstva pravosuđa u 2016. godini te broj korisnika obuhvaćenih projektom prema spolu

Naziv udruge	Naziv projekta	Izvori financiranja	Dodijeljen iznos	Ukupan broj korisnika projekta	Muškarci	Žene
Udruga „Institut“	Exit – psihosocijalna podrška i prihvata liječenih ovisnika nakon završenog tretmana u terapijskoj zajednici te poslije penalni prihvata s ciljem njihove društvene reintegracije	Županijsko financiranje	17.000,00	180	160	20
Udruga „Ne-ovisnost“	Stambena zajednica	Nacionalno financiranje	213.869,36	14	14	-
Udruga „Ne-ovisnost“	Želim drugu priliku	Vlastita sredstva Nacionalno financiranje	141.000,00	96	85	11
Udruga „Pet Plus“	EDBS – edukacijom do boljeg sutra	Nacionalno financiranje	140.000,00	46	46	-
Udruga „Pet Plus“	KLOPP – klub liječenih ovisnika Pet Plus	Nacionalno financiranje	110.000,00	20	20	-
Udruga „Pet Plus“	Terapijska zajednica Pet Plus	Nacionalno financiranje	425.823,00	14	14	-
Udruga „Pet Plus“	PEZ – pomozite, educirajte, zaposlite	Nacionalno financiranje	120.000,00	14	14	-
Udruga „Pet Plus“	REP – resocijalizacija, edukacija, prekvalifikacija faza II	Nacionalno financiranje	104.995,00	14	14	-

Udruga „Pet Plus“	REPRO PP – rehabilitacijski program Pet Plus	Nacionalno financiranje	219.993,00	14	14	-
Udruga apstinenata za pomoć pri resocijalizaciji „Porat“	Put u zdrav život!	Gradsko financiranje Županijsko financiranje	25.000,00	16	12	4
Udruga „Stijena“	Mreža za nove mogućnosti	Nacionalno financiranje	132.000,00	145	130	15
Udruga „Stijena“	Ne-zatvor-ena priča	Nacionalno financiranje	170.000,00	145	130	15
Humanitarna organizacija „Zajednica Susret“	Treća kuća	Nacionalno financiranje	138.395,12	26	22	4
Udruga ANST 1700	Iskorak	Vlastita sredstva Nacionalno financiranje Dugi izvori	150.000,00	35	29	6
Udruga „Jedni za druge“	Resocijalizacija: Resocijalizacija ovisnika kroz pomagačke aktivnosti terapije jahanjem u rehabilitaciji djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom	Vlastita sredstva Gradska sredstva Nacionalno financiranje Drugi izvori	114.192,00	23	21	2
Udruga „Moji dani“	Želim raditi	Drugi izvori	-	34	34	0
Udruga „Sveti Lovro“ – Zajednica Cenacolo	Mostovi u bolji život	-	-	20	15	5

Udruga „S.I.D.R.O.“	Mostovi u bolji život	Vlastita sredstva Gradsko financiranje Nacionalno financiranje Drugi izvori	160.000,00	20	15	5
Udruga „Terra“	Program rehabilitacije i resocijalizacije ovisnika i bivših osuđenika ovisnika	Gradsko financiranje Nacionalno financiranje	133.500,00	40	32	8
Udruga za pomoć ovisnicima „Vida“ Rijeka	Program resocijalizacije osoba ovisnih o psihoaktivnim supstancama	Gradsko financiranje Županijsko financiranje Nacionalno financiranje	190.449,31	62	47	15
Zajednica Pape Ivana XXIII	Zajedno do cilja	Vlastita sredstva Gradsko financiranje Nacionalno financiranje	165.000,00	162	137	25
Ukupno:				1140	1005	135

Tablica 2. Vrste usluga koje su pružile udruge financirane od strane Ureda i one koje nisu bile financirane od strane Ureda koje su pružile udruge u procesu resocijalizacije tijekom 2016. godine prema broju korisnika i spolu

Naziv udruge	Ukupan broj korisnika		Školovanje		Informiranje o Projektu		Zapošljavanje		Psiho-socijalna podrška		Stanovanje-stambena zajednica/prihvatanje nakon tretmana		Ostali oblici pomoći u resocijalizaciji	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Liga za prevenciju ovisnosti	16	1	-	-	16	1	1	-	16	1	-	-	16	1
Udruga za pomoć ovisnicima „Vida“ Rijeka	47	15	3	-	47	15	3	-	47	15	2	-	3	25
Humanitarna organizacija „Zajednica Susret“	105	30	5	10	72	25	6	-	55	15	-	-	83	26
Udruga „Institut“ Pula	58	-	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-	56	-
Udruga apstinata za pomoć pri resocijalizaciji „Porat“	22	7	16	2	22	7	11	-	7	1	-	-	-	-
Udruga za kreativni socijalni rad	80	1	1	-	31	1	9	1	24	-	-	-	11	1

Udruga „Institut“	160	20	-	-	160	20	-	-	36	10	-	-	160	20
Udruga „Ne-ovisnost“	99	11	62	-	92	-	13	-	54	7	0	0	84	9
Udruga „Pet Plus“	128	-	16	-	42	-	14	-	-	-	20	-	-	-
Udruga „Stijena“	130	-	13	2	12	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Udruga ANST 1700	29	6	6	3	25	4	1	-	9	6	-	-	-	-
Udruga „Jedni za druge“	21	2	2	1	-	-	17	1	-	1	-	-	-	-
Udruga „Moji dani“	34	-	34	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Udruga „Sveti Lovro“ – Zajednica Cenacolo	15	5	15	5	15	5	15	5	8	3	-	-	-	-
Udruga „S.I.D.R.O.“	15	5	2	-	15	5	3	-	8	3	1	1	-	-
Udruga „Terra“	32	8	2	3	23	4	23	5	32	8	4	1	10	4
Zajednica Pape Ivana XXIII	137	25	24	3	137	25	2	2	30	7	6	2	30	7
UKUPNO	1128	136	201	29	771	119	119	14	326	77	33	4	453	92

2. Ministarstvo zdravstva

Ministarstvo zdravstva jedan je od nositelja provedbenih mjera i aktivnosti sadržanih u Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama. Među aktivnostima navedenog Projekta je i procjena zdravstvene i radne sposobnosti ovisnika te njihova profesionalna orijentacija, u svrhu prekvalifikacije ili dokvalifikacije, čiji je cilj buduće lakše uključivanje na tržište rada, a time i bolja resocijalizacija u širu društvenu sredinu.

U okviru provedbenih mjera Projekta, a sukladno svojim obvezama, Ministarstvo zdravstva je osiguralo financijska sredstva za troškove zdravstvenih pregleda zatvorenika uključenih u Projekt, odnosno za usluge specijalističkih pregleda liječnika specijalista medicine rada na područjima županija gdje su locirani zatvori ili kaznionice.

Odabir zatvorenika za sudjelovanje u Projektu resocijalizacije na području Republike Hrvatske u nadležnosti je Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, a organizaciju specijalističkih pregleda za zatvorenike provode upravitelji kaznionica i zatvora u suradnji s odabranim liječnicima medicine rada.

Prema dostavljenim izvješćima računima liječnika specijalista medicine rada s kojima je ugovorena usluga specijalističkih pregleda, u 2016. godini je izvršena **procjena zdravstvene i radne sposobnosti** za dvadeset i pet (25) osoba. Od toga su dva (2) zatvorenika s područja Grada Zagreba, trinaest (13) zatvorenika s područja Šibensko-kninske županije te deset (10) zatvorenika s područja Varaždinske županije.

Ukupni troškovi specijalističkih pregleda liječnika specijalista medicine rada u 2016. godini iznosili su 8.970,00 kuna.

3. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi projekta resocijalizacije ovisnika o drogama Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku jedan je od nositelja provedbenih mjera i aktivnosti u sustavu socijalne skrbi.

Ukupno 12 centara za socijalnu skrb (Makarska, Zagreb, Varaždin, Rijeka, Čakovec, Rovinj, Osijek, Bjelovar, Ploče, Hrvatska Kostajnica, Šibenik i Krapina) dostavilo je podatke o provedbi Projekta resocijalizacije dok su se ostali centri za socijalnu skrb očitovali kako tijekom 2016. godine nisu imali korisnika uključenih u isti, odnosno provodili su savjetodavni i informativni rad sa ovisnicima u okviru redovite djelatnosti i priznavali im različita prava u okviru Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine broj 157/13, 152/14 i 99/15).

U okviru provođenja mjera u nadležnosti centara za socijalnu skrb tijekom 2016. godine ukupno **42 osoba** bilo je uključeno u Projekt resocijalizacije, od čega **35 muških i 7 ženskih osoba**. Koordinator centara za socijalnu skrb izvijestili su o provođenju mjera i aktivnosti predviđenih Protokolom pri čemu su primarno istaknuli savjetodavni i

informativni rad, psihosocijalnu podršku pojedincima i obiteljima, pružanje pomoći i podrške pri uključivanju u programe doškoloovanja i prekvalifikacije, komunikaciju sa mjerodavnim službama u okviru sustava rada i zdravstva kao i sa ustanovama i organizacijama unutar sustava socijalne skrbi.

Nadalje, pored mjera i aktivnosti predviđenih Protokolom centri za socijalnu skrb istaknuli su i upoznavanje korisnika s pravima u sustavu socijalne skrbi te priznavanje istih.

4. Hrvatski zavod za zapošljavanje

Područni i regionalni uredi Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje su tijekom 2016. godine kontinuirano provodili mjere za poticanje obrazovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika sukladno mjerama aktivne politike zapošljavanja, kroz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja te kroz mjere sufinanciranja i financiranja obrazovanja i zapošljavanja. Aktivnosti su uključivale; izradu mišljenja o korisnicima koji će biti odabrani za uključivanje u program obrazovanja, uključivanje korisnika u programe obrazovanja, pismeno izvještavanje nadležnog Centra za socijalnu skrb i Službe za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti o korisniku koji je uključen u program, povezivanje ovisnika koji su završili obrazovni program s potencijalnim poslodavcima i informiranje o Mjerama aktivne politike zapošljavanja, vođenje evidencije o ovisnicima prema posebnom evaluacijskom obrascu i dostavljanje istih Uredu za suzbijanje zlouporabe droga te kontinuirana suradnja u provedbi Projekta s koordinatorima iz Centara za socijalnu skrb, Službe za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i terapijskih zajednica.

U sklopu obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti od 15. studenog do 15. prosinca 2016. godine, u organizaciji Vlade Republike Hrvatske, sukladno cjelokupnom planu aktivnosti Ureda za suzbijanje zlouporabe droga svi regionalni i područni uredi Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje organizirali su radionice i okrugle stolove na temu resocijalizacije bivših ovisnika na kojima su sudjelovali predstavnici dionika uključenih u Projekt resocijalizacije na lokalnoj razini (liječeni ovisnici, poslodavci, predstavnici centara za socijalnu skrb, predstavnici područnih i regionalnih ureda Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje i Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo, organizacije civilnog društva, predstavnici škola). Na temu borbe protiv ovisnosti provedeno je 15 radionica, 10 predavanja, 6 sastanaka koordinatora Projekta resocijalizacije i 3 edukacije savjetnika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

U evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje je, na dan 31. prosinca 2016. bilo **387 liječenih ovisnika** koji su uključeni kroz projekt Resocijalizacije (**319 muškaraca i 68 žena liječenih ovisnika**), od čega su **64** liječenih ovisnika novo prijavljene osobe u razdoblju od 01. siječnja 2016. godine.

Tijekom godine kontinuirano se provodila identifikacija registriranih liječenih ovisnika radi uključivanja u aktivnosti predviđene Projektom resocijalizacije. U sklopu pripreme za zapošljavanje, u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine, **127** liječena

ovisnika o drogama uključena su u aktivnosti profesionalnog informiranja i savjetovanja u svrhu zapošljavanja i razvoja karijere od čega 112 muškaraca i 15 žena.

Za 35 korisnika (28 muškaraca i 7 žene) Projekta resocijalizacije izvršena je procjena psihofizičkih mogućnosti. U radionice aktivnog traženja posla i razvoja karijere uključena su 44 liječena ovisnika (38 muškaraca i 6 žena). Radionice su se najčešće provodile unutar Zavoda, no savjetnici za profesionalno savjetovanje također su s partnerima na lokalnoj razini održavali radionice unutar terapijskih zajednica i udruga.

Financijska sredstva u 2016. Godini utrošena za provedbu procjene psihofizičkih mogućnosti, odnosno psihologijsko-medicinske obrade za 35 liječenih ovisnika, korisnika programa resocijalizacije iznosila su 6.259,00 kuna.

Vodeći računa o specifičnim potrebama svojih korisnika, Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi niz mjera aktivne politike zapošljavanja usmjerenih nezaposlenim osobama u nepovoljnom položaju na tržištu rada te poslodavcima kod kojih je potrebno osigurati očuvanje radnih mjesta. Zavod tako provodi uvriježene intervencije aktivne politike zapošljavanja kojima se potiče zapošljavanje, samozapošljavanje, obrazovanje, stručno osposobljavanje za rad te uključivanje u programe javnih radova specifičnih ciljanih skupina i očuvanje radnih mjesta kod poslodavaca koji su u poteškoćama.

Prioriteti i ciljevi aktivne politike zapošljavanja propisani su Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. – 2017. godine.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je i tijekom 2016. godine provodio mjere aktivne politike zapošljavanja, u koje je ukupno uključeno **92** liječena ovisnika, od čega je 87 osoba zaposleno kroz mjere aktivne politike zapošljavanja. Kroz potpore za zapošljavanje uključeno je 8 liječenih ovisnika – 7 osoba kroz mjeru *Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba* i 1 osoba kroz mjeru *Sufinanciranje dugotrajno nezaposlenih osoba*. Najveći broj liječenih ovisnika zaposleno je kroz mjere javnih radova, njih **79**.

Osim mjera sufinanciranja zapošljavanja Zavod unaprjeđuje zapošljivost i putem mjera za financiranje obrazovanja, posredstvom kojih je troje korisnika Projekta resocijalizacije uključeno u obrazovne programe, te mjere *Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa*, u koju je uključen 1 liječeni ovisnik.

Iz financijskih sredstva za provedbu mjera aktivne politike, u 2016. godini financirane su: potpore za zapošljavanje liječenih ovisnika u iznosu od 224.000,00 kuna, obrazovanje bivših ovisnika u iznosu od 36.090,24 kuna, stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa u iznosu od 39.837,83 kuna te uključivanje korisnika Programa resocijalizacije u javne radove u ukupnom iznosu od 2.274.831,63 kuna. Ukupan financijski iznos provedbe Mjera aktivne politike zapošljavanja za liječene ovisnike u 2016. godini bio je 2.574.759,71 kuna.

Zaključno, ukupan financijski iznos Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za provedbu aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, obrazovanja i zapošljavanja korisnika Projekta resocijalizacije u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. Godine bio je 2.581.018,71 kuna.

U 2016. godini Zavod je sudjelovao u realizaciji obrazovnih programa putem kojih su liječeni ovisnici uključivani u obrazovne programe u sklopu mjera aktivne politike zapošljavanja, ali i projekata s lokalnim partnerima, udrugama i dr. Osim već navedenih **četvero** korisnika uključenih kroz mjeru **Obrazovanje nezaposlenih**, još **28** osoba - liječenih ovisnika uključeno je u obrazovne aktivnosti putem različitih projekata u suradnji s lokalnim partnerima ili udrugama, gdje su regionalni i područni uredi najčešće partneri ili suradnici na projektu. Neki od obrazovnih programa u koje su korisnici Projekta u 2016. godini bili uključeni su: bravar/bravarica, slastičar/slastičarka, prodavač/prodavačica, kuhar/kuharica, pomoćni kuhar/kuharica, priprematelj/pripremateljica pizza, komercijalist/komercijalistkinja.

U razdoblju od **1. siječnja do 31. prosinca 2016.** godine putem mjera aktivne politike **zaposleno** je ukupno **87** korisnika Projekta resocijalizacije, liječenih ovisnika. Radna mjesta na kojima su se liječeni ovisnici zapošljavali su: asistent/asistentica osobama s teškoćama u razvoju, pomoćni elektroinstalater/elektroinstalaterka, krovopokrivač/krovopokrivačica, administrativni službenik/službenica, konobar/konobarica, telefonist/telefonistica, prodavač/prodavačica, vozač/vozačica, dostavljač/dostavljačica, skladištar/skladištarka, pomoćnik/pomoćnica u nastavi, pomoćni konobar/konobarica, vozač/vozačica viličara, bravar/bravarica, čistač/čistačica, njegovatelj/njegovateljica, pomoćni stolar/stolarica, radnik/radnica u održavanju, njegovatelj/njegovateljica, pratitelj/pratiteljica, pratitelj/pratiteljica u terapijskim zajednicama.

Tablica 3: Broj nezaposlenih osoba – liječenih ovisnika o drogama uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u 2016. godini razvrstani po spolu i područnim/regionalnim uredima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Područni ured/Regionalni ured	Javni radovi		Javni radovi – pojedinačni projekti		Potpore za zapošljavanje		Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa		Obrazovanje nezaposlenih	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Bjelovar	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Čakovec	3	2	0	0	0	0	0	0	1	0
Dubrovnik	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gospić	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karlovac	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Krapina	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0
Križevci	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Kutina	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Osijek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Požega	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pula	0	0	4	1	1	0	0	0	0	0
Rijeka	4	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Sisak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sl. Brod	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Split	4	1	14	3	0	0	0	0	0	0
Šibenik	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varaždin	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vinkovci	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Virovitica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vukovar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zadar	3	0	2	2	1	0	0	0	0	0
Zagreb	5	2	7	3	5	0	0	1	0	0
UKUPNO	31	7	31	10	8	0	0	1	4	0

Tablica 4: Broj nezaposlenih osoba - liječenih ovisnika o drogama uključenih u psihološko-medicinsku obradu i provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja u 2016. godini i financijska sredstva utrošena za njihovu provedbu tijekom 2016. godine

Aktivnost / Mjera	Broj uključenih liječenih ovisnika		UKUPNO	Utrošena sredstva u 2016. godini
	M	Ž		
Sufinanciranje posebnih skupina nezaposlenih osoba	7	0	7	196.000,00 kn
Sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba	1	0	1	28.000,00 kn
Financiranje obrazovanja	4	0	4	36.090,24 kn
Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa	1	0	1	39.837,83 kn
Javni radovi	62	17	79	2.274.831,63 kn
Psihologijsko – medicinska obrada	28	7	35	6.259,05 kn
UKUPNO:			127	2.581.018,76 kn

Prema Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi projekta resocijalizacije ovisnika o drogama, regionalni i područni uredi Zavoda prema posebnom evaluacijskom obrascu vode evidenciju o ovisnicima za koje su provedeni profesionalno usmjerenje i procjena psihofizičkih mogućnosti, o ovisnicima koji su upućeni na prekvalifikaciju i zapošljavanje putem područnog/regionalnog ureda Zavoda, kao i onima koji su posredovanjem područnog/regionalnog ureda dobili zaposlenje, te popunjene obrasce izravno dostavljaju Uredu za suzbijanje zlouporabe droga.

Tijekom 2016. godine predstavnici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje informirali su i senzibilizirali poslodavce i širu javnost o problemu zapošljavanja liječenih ovisnika kroz sudjelovanja na okruglim stolovima, javnim tribinama i sl. Dana 30. studenog 2016. u suradnji s Uredom za suzbijanje zlouporabe droga, Zavod je organizirao Okrugli stol „Resocijalizacija liječenih ovisnika – zapošljavanje i uključivanje na tržište rada“ s ciljem senzibiliziranja javnosti, osobito poslodavaca, o provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama.

Tablica 5. Broj liječenih ovisnika o drogama uključenih u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procijene radne sposobnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, uključenih u obrazovne programe i osoba koje su ostvarile zaposlenje posredovanjem Zavoda 2007.- 2016. godini.

GODINA	Broj liječenih ovisnika za koje je obavljeno profesionalno Usmjeravanje (informiranje) i psihološko – medicinska obrada	Broj liječenih ovisnika uključenih u obrazovne programe	Broj ukupno zaposlenih liječenih ovisnika (uključivši i zapošljavanje u javnim radovima)
2007.	35	5	11
2008.	53	13	16
2009.	92	43	14
2010.	51	34	18
2011.	126	57	21
2012.	94	16	88
2013.	141	23	176
2014.	61	37	102
2015.	143	40	120
2016.	127	32	92
UKUPNO	923	300	658

Od 19. travnja 2007. godine kada je usvojen Projekt resocijalizacije do 31. prosinca 2016. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje ukupno je proveo profesionalno usmjeravanje i procjenu radne sposobnosti za 923 ovisnika, od toga 300 liječenih ovisnika je bilo uključeno u obrazovne programe, a 658 liječenih ovisnika je ostvarilo zaposlenje u javnom radu i koristilo poticaje za zapošljavanje ili su ostvarili zaposlenje samostalno.

5. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta

Sukladno definiranim mjerama iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana za suzbijanje zlouporabe droga za koje je kao nositelj određeno Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, u 2016. godini nisu provedeni projekti vezani uz informiranje o mjerama poticanja socijalnog zadružnog poduzetništva liječenih ovisnika s ciljem poticanja njihovog samozapošljavanja, isto tako nije bilo održanih sastanaka niti su se provodile edukacije osnivanja zadruga za socijalno-zadružno poduzetništvo.

6. Ministarstvo pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav

Tijekom 2016. Godine Projekt resocijalizacije realiziran je sukladno Protokolu i njime propisanom načinu, te je tako u svim kaznenim tijelima proveden preliminarni odabir između zatvorenika/ca koji su iskazali interes za uključivanje u Projekt resocijalizacije. U drugoj fazi organiziran je specijalistički pregled selekcioniranih zatvorenika u suradnji

kaznenog tijela s liječnikom medicine rada odabranim od strane Ministarstva zdravstva na čijem području su se nalazila kaznena tijela. Za specijalistički pregled svakog zatvorenika/ce, osigurana je liječnička svjedodžba liječnika kaznenog tijela s potrebnim nalazima, kao i uvid u raspoloživu medicinsku dokumentaciju radi donošenja odgovarajućeg mišljenja o zdravstvenom stanju i procjeni za profesionalnu orijentaciju. Na temelju utvrđenih medicinskih indikacija, izrađeno je završno individualno mišljenje o profesionalnoj orijentaciji, a plaćanje troškova specijalističkih pregleda medicine rada u cijelosti je snosilo Ministarstvo zdravstva, odobravanjem naloga za plaćanje odabranim ordinacijama po odabranim ordinacijama po izvršenim pregledima. Paralelno s opisanim, proveden je postupak izbora izvođača edukacija od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja i sporta² koji je s izabranim izvođačima sklopio ugovore.

Središnji ured za zatvorski sustav izvršio je premještanje zainteresiranih zatvorenika iz različitih kaznenih tijela u kaznionice i zatvore u kojima je bilo moguće organizirati izobrazbu. Tako su npr. zatvorenici zainteresirani za osposobljavanje za poslove u tehnici sitotiskak premješteni u Kaznionicu u Glini koja jedina posjeduje grafičke strojeve, zainteresirani za osposobljavanje za računalnog operatera premješteni su u kaznena tijela u kojima je bilo moguće formirati grupu.

Temeljem navedenog, mogućnost završavanja programa stručnog osposobljavanja u izvještajnoj godini ostvarilo je ukupno **46** zatvorenika, od čega **1** zatvorenica, iz različitih kaznenih tijela. Programi osposobljavanja započeli su u studenom 2016. godine, a završili su u siječnju 2017. godine, a osposobljavanje za odabrano zanimanje završilo je ukupno 36 zatvorenika, od čega 1 zatvorenica. Stručno osposobljavanje za računalnog operatera završilo je 17 polaznika, a za računalnog operatera uredskog poslovanja završilo je 5 polaznika, od čega 1 polaznica. Edukaciju je realiziralo Otvoreno učilište „Algebra“, temeljem izbora i sklopljenog ugovora s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta³. Za poslove računalnog operatera, edukacije su realizirane na dvije lokacije, u Kaznionici u Glini i Kaznionici i zatvoru u Šibeniku. Stručno osposobljavanje za poslove sitotiska, završilo je ukupno 14 zatvorenika, realizirano je u Kaznionici u Glini, a izvođač edukacije bila je Grafička škola u Zagrebu, temeljem izbora i sklopljenog ugovora s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta⁴.

Financijska sredstva koja su bila izdvojena za provedbu Projekta od strane Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa odnosila su se na troškove sprovođenja zatvorenika na specijalističke preglede medicine rada, te na trošak premještaja zatvorenika. Navedena sredstva ne mogu se posebno prikazati, jer su izdvojena sa stavki tekućih troškova Uprave za zatvorski sustav planiranih u Proračunu za 2016. godinu.

7. Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Ministarstvo znanosti i obrazovanja je, sukladno obvezama koje su zadane u Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacija civilnog

² Naziv Ministarstva iz 2016. godine

³ Naziv Ministarstva iz 2016. godine

⁴ Isto

društva u provedbi Projekta resocijalizacije, i u 2016. godini uspješno nastavilo s provedbom mjera koje se odnose na školovanje, prekvalifikaciju i stručno osposobljavanje korisnika Projekta resocijalizacije.

Tijekom 2016. godine ukupno je financirano školovanje i prekvalifikacija za **106** korisnika Projekta resocijalizacije, pri čemu su korisnici Projekta bili većinom muškarci (100 korisnika).

U 2016. godini nastavila se suradnja s terapijskim zajednicama i centrima za socijalnu skrb na čiji prijedlog, a nakon suglasnosti ovog Ministarstva, korisnici se upućuju na traženo obrazovanje ili stručno osposobljavanje. Također, Ministarstvo znanosti i obrazovanja u stalnom je kontaktu s onim odgojno-obrazovnim ustanovama gdje se korisnici školuju. Na taj način je, u različite programe obrazovanja, u prošloj godini uključeno 65 korisnika, od čega je 56 korisnika uključeno uz pomoć suradnje s terapijskim zajednicama i organizacijama i civilnog društva

Nadalje, nastavljena je i suradnju s Ministarstvom pravosuđa, zatvorskim sustavom te je na temelju njihove preporuke uključen 41 polaznik na tečaj za zanimanje računalnog operatera i za grafičku struku – sitotisak.

Slijedom navedenog, u 2016. godini u Projekt resocijalizacije u programe obrazovanja uključilo se **106 korisnika**, a Ministarstvo znanosti i obrazovanja u tu je namjenu utrošilo ukupno 474.942,80 kuna.

8. Financijska sredstava utrošena iz Državnog proračuna za 2015. za provedbu projekta Resocijalizacije⁵

Tablica 6. Sredstva Državnog proračuna za 2015. utrošena za provedbu Projekta resocijalizacije

NOSITELJ	PODRUČJE	IZNOS (KN)
Ured za suzbijanje zlorabe droga Vlade Republike Hrvatske	Mjere za poticanje zapošljavanja Sufinanciranje organizacija civilnog društva i drugih ustanova koje provode programe usmjerene na pomoć ovisnicima pri doškolovanju, prekvalifikaciji i privremenom ili trajnom zapošljavanju	600.000,00 kn Ured Ministarstvo pravosuđa) 129.808,63 kn
	Mjere predstavljanja projekta i provedba projekta Tiskanje letaka, održavanje edukacija i stručnih skupova na temu resocijalizacije ovisnika	6.195,00 kuna'
Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Aktivnosti i mjere provedene prema ciljanoj skupini liječenih ovisnika za	2.581.018,76

⁵ Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Ministarstvo pravosuđa nisu iskazali utrošena sredstva budući se provedba mjera financirala iz redovitih sredstava.

Hrvatski zavod za zapošljavanje	razdoblje od 01. siječnja do 31. prosinca 2016.	
Ministarstvo zdravstva	Profesionalno usmjeravanje i ocjena radne sposobnosti (Podmirivanje troškova zdravstvenog pregleda ovisnika prije uključivanja u projekt resocijalizacije (obrada u zatvorskim ustanovama)	8.970,00
Ministarstvo znanosti i obrazovanja	Doškoloavanje – završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja Doškoloavanje i prekvalifikacija u Terapijskim zajednica i zatvorskim ustanovama	474.942,80
UKUPNO		3.800.934,56

9. Analiza učinaka provedenih mjera Projekta resocijalizacije

Tijekom 2016. godine sva nadležna ministarstva i ostala državna tijela sukladno svojim ovlastima i odgovornostima navedenim u Projektu i Protokolu provodila su projektne aktivnosti s ciljem resocijalizacije i društvene reintegracije rehabilitiranih ovisnika o drogama.

Za provedbu Projekta u 2016. godini ukupno je utrošeno **3.800.934,56** što je u odnosu na 2015. godinu kada je utrošeno **2.704.998,18** kuna povećanje za **40,5%**. Do navedenog povećanja je došlo i zbog toga što Ured u 2015. nije raspolagao sredstvima od igara na sreću i stoga nije financirao programe udruga koje provode projekte resocijalizacije, a Hrvatski zavod za zapošljavanje je financirao i veći broj dugotrajniji mjera aktivne politike zapošljavanje. Naime, Hrvatski zavod za zapošljavanje je tijekom 2016. godine provodio mjere aktivne politike zapošljavanja, u koje je ukupno uključeno 92 liječena ovisnika, od čega je 87 osoba zaposleno kroz mjere aktivne politike zapošljavanja. Kroz potpore za zapošljavanje uključeno je 8 liječenih ovisnika – 7 osoba kroz mjeru Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba i 1 osoba kroz mjeru Sufinanciranje dugotrajno nezaposlenih osoba. Najveći broj liječenih ovisnika zaposleno je kroz mjere javnih radova, njih 79.

Od 19. travnja 2007. godine kada je usvojen Projekt resocijalizacije do 31. prosinca 2016. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje ukupno je proveo profesionalno usmjeravanje i procjenu radne sposobnosti za **923** ovisnika, od toga **300** liječenih ovisnika je bilo uključeno u obrazovne programe, a **658** liječenih ovisnika je ostvarilo zaposlenje u javnom radu i koristilo poticaje za zapošljavanje ili su ostvarili zaposlenje samostalno. Dodatno, 775 ovisnika je ostvarilo pravo na školovanje na teret sredstava Ministarstva znanosti i obrazovanja, a oko 7300 ovisnika bilo je uključeno u neki oblik pomoći koja im je pružena od strane udruga.

U 2016. godini broj ovisnika koje je Hrvatski zavod za zapošljavanje uključio u neku od mjera aktivne politike zapošljavanja je nešto manji u odnosu na 2015. godinu ali se može reći da su mjere koje su ovisnici uključeni dugotrajnijeg karaktera.

Nadalje, 106 korisnika uključeno je u **školovanje** na teret Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Udruge su tijekom 2016. pružile pomoć pri resocijalizaciji za ukupno **1264 liječena ovisnika** od toga **1128 muškaraca i 136 žena**. To u odnosu na 2015. godinu kada su udruge pomoć u resocijalizaciji pružile za 1344 liječenih ovisnika predstavlja smanjenje od 6,0%.

Ukupno je od strane svih nadležnih ministarstava i državnih tijela i nevladinih organizacija u Projekt resocijalizacije tijekom 2016. godine bilo uključeno **oko 1845** ovisnika od kojih je **1627 muškaraca i 218 žena** što je u odnosu na 2015. kada je bilo uključeno **oko 1614** ovisnika povećanje za 13,3 %. Upada u oči značajno povećanje broja muškaraca u Projektu (2015., 1355) i opadanje broja žena (2015., 218) zbog čega je potrebno u narednom razdoblju obratiti pozornost na programe/ projekte resocijalizacije za žene ovisnice. Navedeni broj treba uzeti kao **okvirni broj** ovisnika uključenih u Projekt jer je moguće da su ovisnici koji su primili pomoć u resocijalizaciji od strane nevladinih organizacija također bili uključeni u Projekt od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i nadležnih ministarstava i obrnuto

Tablica 7. Ukupan broj ovisnika uključenih u Projekt resocijalizacije od strane nadležnih državnih tijela i organizacija civilnog društva tijekom 2016. prema spolu.

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava Hrvatski zavod za zapošljavanje			Ministarstvo pravosuđa- Uprava za zatvorski sustav			Ministarstvo znanosti i obrazovanja			Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku			Organizacije civilnog društva		
M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno
319	68	387	45	1	46	100	6	106	35	7	42	1128	136	1264
UKUPNO			Muškarci			Žene			Ukupno					
			1627			218			1845					

Unatoč navedenim pozitivnim rezultatima, tijekom provedbe Projekta uočeni su i **problemi** koji su onemogućili da se još veći broj korisnika uključi u Projekt.

Prije svega i dalje je prisutan problem **nedovoljnog upućivanja ovisnika u Projekt resocijalizacije od strane Službi za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti** županijskih zavoda za javno zdravstvo te je stoga od strane Ureda upućena preporuka navedenim službama da sukladno Protokolu suradnje i postupanja u mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacije civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama, uključuju ovisnike u Projekt resocijalizacije posebice

ovisnike koji duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju ili ako su na supstitucijskoj terapiji i pridržavaju se propisanog načina liječenja.

Primijećena je još uvijek nedovoljna senzibilizacija cjelokupne, **ali i stručne javnosti za projekt resocijalizacije** te **nedovoljna senzibilizacija gospodarstvenika** za zapošljavanje liječenih ovisnika kao i vrlo velika **neaktivnost i nezainteresiranost pojedinih županija** za uključivanje u provedbu Projekta resocijalizacije.

Osim toga iz godine u godine pada broj žena uključenih u Projekt te je potrebno osmisliti programe koje će biti prilagođeni potrebama žena ovisnica ali i raditi na njihovoj motivaciji za uključivanjem u mjere iz Projekta.

Stoga je Ured uz stručnu podršku Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, a s ciljem definiranja pozitivnih i negativnih strana Projekta resocijalizacije kao i njegove modifikacije i unapređenja, proveo **Znanstveno istraživački projekt Evaluacije Projekta resocijalizacije**. Metode evaluacije bile su: fokus grupe (7 fokus grupa - provoditelji projekta na nacionalnoj razini, lokalnoj razini i korisnici), studije slučaja (2 studije slučaja – Splitsko dalmatinska i Šibensko kninska županija) te On line upitnik. Odgovori dobiveni pomoću održanih fokus grupa analizirani su i grupirani u 6 kategorija; doživljaj projekta, aktivnosti projekta, teškoće i prepreke u provedbi, dobici od projekta, prijedlozi za unaprjeđenje, utjecaj projekta na socijalno uključivanje dok je analiza upitnika doprinijela testiranju rezultata dobivenim iz fokus grupa. Analiza je pokazala da je i u odnosu na provoditelje projekta i u odnosu na korisnike koji su u njega uključeni, Projekt postigao niz pozitivnih rezultata, ali usporedno i s time ukazala i na probleme, nedostatke i prepreke koje se javljaju prilikom njegove provedbe.

10. Zaključak

Iz Znanstveno istraživački projekta Evaluacije Projekta resocijalizacije kojeg je Ured u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom proveo 2015. godine i dosadašnjih izvješća o provedbi Projekta se može zaključiti da je opći doživljaj Projekta od strane svih sudionika (provoditelja i korisnika) pozitivan. Projekt je prema procjeni korisnika i provoditelja dobro zamišljen, a pokazao se vrlo poticajan za ovisnike pruživši im mogućnost da se uključe u konkretne aktivnosti koje do sada nisu postojale i samim tim mogućnost za uspješnu socijalnu integraciju u društvo i potpuni oporavak od ovisnosti. Najveću prepreku uspješnijem socijalnom uključivanju i provoditelji i korisnici vide u negativnom stavu javnosti o problemu ovisnosti i ovisnicima te nedovoljnoj senzibilizaciji poslodavaca za zapošljavanje liječenih ovisnika. Iz analize ovog izvješća i temeljem rezultata evaluacije ovog Projekta a zbog unapređenja provedbe mjera iz Projekta te poboljšanja suradnje među nositeljima mjera iz Projekta potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti:

1. Potrebno je potaknuti bolju informiranost korisnika i provoditelja Projekta kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini te uspostaviti aktivniju suradnju područnih službi Zavoda za zapošljavanje, službi za mentalno zdravlje, prevenciju i

- izvanbolničko liječenje ovisnosti, centara za socijalnu skrb, terapijskih zajednica, zatvorskih ustanova, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i nevladinih organizacija koje pružaju pomoć ovisnicima u resocijalizaciji.
2. S obzirom na specifične potrebe žena ovisnica potrebno je planirati posebne programe za socijalnu integraciju žena ovisnica koji nužno trebaju sadržavati grupe za psiho-socijalnu podršku nakon izlaska iz ustanove, rad s obitelji, prijelazne oblike resocijalizacije kao što su stambene zajednice te ponudu zanimanja i poslova prilagođenih psihofizičkim sposobnostima žena ovisnica.
 3. Radi poboljšanja međusobne komunikacije i suradnje između stručnjaka potrebno je osnovati lokalne timove stručnjake za resocijalizaciju iz različitih ustanova koji će imati redovite sastanke i komunikaciju vezano za resocijalizaciju pojedinih ovisnika ali i unapređenje provedbe Projekta na lokalnoj razini.
 4. Na nacionalnoj razini potrebno je stvoriti uvjete koji će omogućiti što većem broju korisnika završetak srednjoškolskog obrazovanja, proširiti vrstu zanimanja koja je moguće steći putem stručnog osposobljavanja te uspostaviti bolju povezanost zatvorskih ustanova i centara za socijalnu skrb kako bi se omogućilo da zatvorenici kad izlaze van na uvjetni otpust da se obavezno javljaju centrima za socijalnu skrb.
 5. Povećati broj udruga koje pružaju psihosocijalnu pomoć i podršku ovisnicima nakon izlaska iz zajednice te osnovati što veći broj stambenih zajednica posebice za žene ovisnice koje će pružiti prijelazni oblik resocijalizacije nakon završenog tretmana i izlaska iz zatvorskog sustava.
 6. Osmisliti dodatne mjere i poticati poslodavce kako bi isti pokazali veći interes za zapošljavanje liječenih ovisnika te u tom smislu razmisliti o mogućnosti uspostave registra poslodavaca koji su automatski pristali na zapošljavanje ovisnika.
 7. Potrebno je jače informirati i senzibilizirati širu javnost o Projektu, a osobito poslodavce pomoću održavanja tribina i javnog zagovaranja.
 8. Kako bi se još više povećao broj korisnika Projekta, preporuka je putem ureda za probaciju u isti uključiti osuđenike sa mjerom rada za opće dobro na način da se takve osobe ukoliko su ovisnici uključe u školovanje te da im se sati provedeni na školovanju računaju u sate odrađene za opće dobro.
 9. Potrebno je dodatno nadopuniti Protokol suradnje i postupanja u provedbi Projekta posebice u dijelu koji se odnosi na rad Centara za socijalnu skrb u provedbi Projekta te na mogućnost upućivanja korisnika u Projekt od strane udruga koje pružaju usluge psihosocijalnog tretmana i resocijalizacije.
 10. Radi praćenja i kontinuiranog unapređivanja provedbe Projekta i Protokola potrebno je pri Uredu osnovati Stručnu radnu skupinu.

Očekuje se da će se provedbom navedenih aktivnosti dodatno unaprijediti provedba Projekta resocijalizacije te će se na taj način doprinijeti kvaliteti cjelokupnog tretmana ovisnika i njihovoj boljoj društvenoj reintegraciji, a samim time smanjenju njihove isključenosti i stigmatizacije u društvu.